

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 2. Oppositones contra doctrinam præcedentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO II.

Oppositiones contra doctrinam præcedentem.

13. **C**ontra id quod diximus Angelos esse pure incorporeos & spiritales, Obijtur primò, quòd in Scriptura Filii Dei, hoc est, Angeli iuxta antiquam versionem, genuerint Gigantes Gen. 6. v. 2. & 4. Item quod Angeli, videantur oculis, tangantur, recipiantur ut hospites, lauentur pedes, & comedant Gen. 8. v. 18. Heb. r. 13. v. 2. & toto libro Tobia: crucientur igne inferni Matth. 25. v. 41. iecore piscis combusto abigantur Tobia. 6. v. 19. & cap. 8. v. 2. vinculis teneantur Iudæ 6. v. 16. detrahantur rudentibus in tartarum 2. Pet. 2. v. 4. Ex quibus omnibus, præcipueque ex incarceratione & detentione per res corporales, liquet Angelos esse corporeos. Neque enim meri spiritus à corporeis sic affici possunt.

Explicatur Scriptura loca quæ videntur affirmare Angelos esse corporeos.

Peter.

Gigantes an geniti à demonibus, vel ab Angelis?

Respondet Gen. 6. v. 2. & 4. in textu Hebræo & in LXX. & in Vulgata esse, *Filios Dei*, non *Angelos*; sicut olim in exemplaribus correctionibus legebatur. Quo nomine licet nonnulli antiquorum intellexerint Angelos, à quibus, tunc iustis, progeniti fuerint Gigantes peccati luxuria, propter quod è caelo deturati sint, ut Philo, Iosephus, Iustinus, Clemens Alexad. Tertul. Lactant. Euseb. & Severus Sulpitius apud Pëterum lib. 8. in Genes. ad versum secundum capitis textu disp. 1. quod alii ad demones iam antea male & damnatos referre maluerunt, apud eundem ibidem disp. 2. Omnis tamen intelligendi sunt vel filii Seth & Enos, ita dicti à pietate paterna, aut propria; vel filii potentum, Magnatum, & Principum, iuxta Hebræum *Elohim* (quo nomine non tantum Deus, sed & Potentes, & Principes, & Iudices, in Scriptura nominantur Exodi 7. v. 1. Psal. 81. v. 1. & alibi: & summa quæq; phrasi Hebræica appellantur diuina, ut cedri Dei, montes Dei, oratio Dei, Psal. 35. v. 7. Psal. 79. v. 11. & Luc. 6. v. 12.) ex quorum nefaria & libidinosa commixtione cum filiabus hominum, id est, vel à Caino impio descendentibus, vel à plebeis & ignobilibus, progeniti fuerunt Gigantes: siue viribus solis naturalibus robustiorum id genus hominum, & à gigantem projectionum, adeò bona in peius degenerant: siue etiam demone cooperante ad eorum conceptum & ortum, qui ipsius cultus, & vitiorum dominam strenue promoturi erant. Vnde causa diluuii, ob malos mores ex illa mala societate inductos Gen. 6. à versu 1. ad 6. Ita de posteris Seth exponunt Chrysostomus, Augustinus, Theodoretus, Cyrillus Alex. Cassian. Rupert. & S. Thom. q. 51. art. 6. ad 6. De potentibus verò & Magnatibus; Chaldaus Paraph. Symmachus. & Sanctes Pagninus, qui Hebræum *Bene Elohim*, vertunt, Filii Potentum, Magnatum, Principum.

D. Thom.

14. August.

Adde quod D. Augustinus lib. 25. de ciuit. c. 23. nomine angelorum intelligi posse etiã

homines diuino cultui deputatos, Malach. 2. sic dictos. Itè non esse impossibile, demones in cubos in asuptis corporibus, humano scilicet aliunde aduecto, generare. Errant autem Veteres illi, si senserunt, Angelos genuisse ex proprio corpore. Nam primò Christus huic sententiæ refragatur Luc. 20. aienis in laudem virginitatis, *Filii huius seculi nubunt & traduntur ad nuptias. Illi verò qui digni habebuntur seculo illo, & resurrectione ex mortuis, neque nubunt, neque duxerunt uxores; neque enim ultra mori poterunt: æquales enim Angelis sunt.* Deinde Luc. 24. v. 39. *Spiritus carnem & ossa non habet.* Quod verum est de bonis equè, ac malis Angelis, qui pariter dicuntur spiritus. Et tamè talia corpora opus fore, ad generationem ex proprio corpore. Imò debere etiam habere corpora mortalia, & corruptibilia, si gignerent, ut homines, ex femine deciso; egerentque alimento, & aliis semita formando necessariis. Quod est absurdum, & contra sextam Synodum Generalem actione 11. in epist. Sophronii, quæ approbatur act. 13. vbi dicitur intellectualia & inuisibilia natura, enus mori, neque corrumpi. Item si Gigantes illi non fuissent concepti propagatione humana, sed angelica, non contraxissent peccatum originale. Atque contraxerunt. Erant enim homines & viri, ut dicitur Genes. 6. v. 4. & peccatum originale omnes homines inscit Rom. 5. v. 18. Denique falsum est diuini fuisse inductum propter peccatum Angelorum Nam Genes. 6. v. 5. & sequentibus, non alia eius causa dicitur fuisse, quam peccata hominum. *Videns autem Deus quod multa malitia a hominum esset in terra &c.* Falsum pariter & contra fidem est, Angelos non peccasse, vique ad Gigantum illorum procreationem. Nam peccatum ante lapsum primorum parentum, quos per inuidiam ad peccandum induxerunt, ut habetur Sap. 2. v. 24. & 25. iunctis Apostoli verbis Rom. 5. v. 12.

15. Illa verò secundo loco commemorata, *videri, tangi &c.* exercentur circa Angelos in assumptis corporibus apparentes, quorum tamen natura inuisibilis est, & longè diuersa ab eiusmodi apparentis: iuxta illud Tob. 12. v. 19. *Videbar vobis manducare & bibere: sed ego ibo inuisibili vtor. & potu qui a hominibus videri non potest, id est, visione beatifica, quæ in Scripturis explicari solet metaphorà conuiuii. Vt autè ignis inferni cruciatur physice aut moraliter, non est opus esse corporeos; nam & animæ separata, licet pure spiritales, eo torquentur. Iecur verò piscis combustum Tob. 6. fugauit demone moraliter, & religiofa fumigatio, precebus & vni castitatis adiuncta, & Christum piscem sacræ, in passione amoris igne combustum, præsignans, ut exponunt Augustin. serm. 4. de Sanctis Petro & Paulo, & Prosper lib. de promissionibus parte 2. cap. 39. Sic & in exorcismis fumigationes adhibitæ demones torquent moraliter, aut impediunt: vel quia sacræ, vel quia in eorum contemptum factæ, vel quia humoribus temperandis aptæ ut ijs minus comode vi possint. Rudentes denique, & vincula,*

August. Prosper.

intelliguntur tropicè, prout exigit natura spiritus, pro exercitacione spiritali, & alligacione ad certum locum: quæ detentio per res corporeas, saltem moraliter, exerceri potest.

Obicitur secundò, in VII. Synodo Generali, actione 5. tom. 3. post lectam epistolam Ioannis Episcopi Thessalonicensis, asseretis Angelos esse pingendos, non Deum, quia Angeli corpore constant, licet subtiliori, vt & animæ rationalis: Imò quia visi sunt in proprio corpore responderi à tota Synodo approbante: *Etiã Domine.*

Respondent Vasques, & alij plerique, Synodum congregatam ad definiendum cultum imaginum, approbasse conciliariter sententiam Ioannis quoad id de quo definiendo agebatur, nempe colendos esse Angelos, etiam imaginibus: non autem quoad rationem illam, quia corporei, de qua tunc non agebatur. Maxime cum iam antea idem Concilium actione 4. pronuntiasset Angelos esse incorporeos, & tamen esse pingendos. Sed alij melius affirmant his verbis, *Etiã Domine*, nullam omnino contineri definitionem, Quippe quæ à Concilio prolata sunt, non immediate post lectam Ioannis epistolam longiorem: sed postquam Tharasilus Patriarcha eam in summam redegit, dicens, ex sententia Ioannis pingendos esse Angelos, quia sunt circumscripti. Cui subdens Conslum, *Etiã Domine*, asserit tantum sententiam Ioannis fideliter à Tharasio relacam esse. Nam actione 5. post lectam longam illam epistolam Ioannis, Tharasilus qui Concilio præerat, tacito sapienter eius errore de Angelorum corporeitate, sententiam ipsius sic retulit: *Ostendit Pater, quod et Angelos pingi oporteat, quando circumscribi possunt, efficiunt homines apparuerunt.* Subiecitque altitum Synodus: *Etiã Domine* Itaque acclamatio illa Concilij cadit tantum in id, quod proxime dixerat Tharasilus, qui in sententia Ioannis referenda consultò prætermisit, quod ipse in sua epistola scripserat, *Quia corporei sunt, & quia in proprio corpore apparuerunt.* Tantumque retulit alias duas eius rationes, *Quia sunt circumscripti, id est, definiti certo loco: & humana forma apparuerunt.* Quæ ratio est optima. Si enim ipsimet angeli sancti, in forma humana apparentes, fabricantur sibi illa tenuia corpora, per quæ, velut imagines & simulachra, nobis se repræsentant, & in quibus cultum religiosum & plus quam civilem admittunt: Quidni etiam nobis liceat iisdem formare imagines, & in illis cultum eis religiosum exhibere?

Eòdem ferè redit, quod alij respondent, differentiam esse inter consultationem, & definitionem Concilii: & verba illa, *Etiã Domine*, dicta fuisse in consultando & referendo sententias Patrum actione 5. vt &

illud quod dictum fuerat actione 4. ex sententia Athanasii, Angelos etiam incorporeos symbolicè tamen depingi posse. In definitione verò, quæ facta est postea actione 7. nihil aliud contineri, quam quod Angelorum imagines pingi & coli possunt. Et hoc solum de fide esse, vt potest definitum vt tale. Non autem ea quæ ante definitionem dicuntur in consultatione præuia, ad quæ credenda non obligant Concilia. Alioquin obligarent sæpè ad contradictoria, cum sententia consultantium sint non raro contradictoria. Vt v.g. in eodem Concilio, Angelos esse incorporeos, ex sententia Athanasii actione 4. & esse corporeos, ex sententia Ioannis, actione 5.

Obicitur tertio, Patres antiquos communiter ita sensisse, & tenue corpus & ætherium Angelis tribuisse, Irenæum, Origenem, Cæsarium, Iustinum, Tertullianum, Clementem Alexandr. Eusebium Cæsariens. Hilariū, Ambrosium, Methodium, Heliam Cretensem, Lactantium: Augustinum etiam, & Bernardum dubitasse: Et de Recentioribus Eugubinum, Niphum, Franc. Georgium, & Caietanum, locis à Suarez citatis lib. 1. c. 6. & à Vafq. disp. 178. cap. 2.

Respondeo multos quidem antiquorum Patrum id docuisse, non ex Scriptura, aut Maiorum traditione ad id inductos: nihil enim tale proferunt aut prætendunt; sed ex Philosophia Platonica tunc communius recepta: nunquam tamen eum fuisse sensum communem Patrum, & clamantibus multis aliis, vt supra vidimus num. 5. & 6. Dionysio, Basilio, Gregorio Nysseno, Chryostomo, Cyrillo, Theodoro, & alijs. Augustinus autem variis quidem locis dubitat; imò interdum tribuit Angelis subtiliora corpora: & in Enchir. cap. 58. ait se ignorare, an ad Principatus & Potestates, de quibus Apostolus Coloss. 1. perineant sol, & luna, & cuncta sydera, quæuis aliis hæc sensu & intelligentia carere videntur. Contrarium tamen in Concilio Generali VI. definitum fuisse refert Niceph. lib. 17. hist. cap. 27. & 28. sic statuente contra Origenem: *si quis dicit solem, lunam, stellas, & aquas quæ supra caelos sunt, animas quasdam, & materiales virtutes, anathema sit.* Et verò Scriptura, quæ solem & lunam creata dicit, vt sint in signa & tempora, luceantque per diem & noctem Gen. 1. v. 14. non his tantum, aut præcipue ministeriis addicaret, si intellectus & cultus diuini capacia esset. Qui etiam coli possent religiose cultu dulta essent enim de numero sanctorum Angelorum: & tamen omnis eorum cultus prohibitus est. Denique S. August. seipsum correxisse videtur lib. 1. Retract. cap. 11. & 13. & lib. 2. cap. 14. vbi retractat quod sibi scripserat, Angelos esse animas: atque dicendos non animas, sed spiritus. Liber verò de Ecclesiast. Dogmat. non est Augustini, sed Gennadij posterioris, vt constat ex epistola Adriani

Adrian.

Papae ad Carolum magnum, & ex Algero & Platina: ut videre est apud Bellarmin. lib. de script. ecclesiast. in obseruat. ad rom. 3. D. Augustini. Cumque ibi dicitur tanquam dogma ecclesiasticum, nihil esse incorporatum, nisi Deum, non Angelos, non homines, non animas humanas, sed solum Deum, quia ubique est, & est inuisibilis omnibus creaturis: alio sensu usurpatur *corporeum*, prout scilicet denotat restrictionem ad certum locum, & negationem immensitatis, corporibus maxime convenientem.

Obiicit quarto Caietanus, omnes gradus viuientium corporeorum esse concedendos, utpote necessarios ad perfectionem Vniuersi. Ergo sicut dantur vegetantia sine sensu, & sentientia sine motu progressiuo: sic dari debent intelligentia sine sensu cum solo motu progressiuo, quales erunt mali daemones praediti corporibus aërijs. Ergo tales sunt concedendi.

Respondeo coniecturam illam leuissimam esse, indignamque ut propter eam Caietan. & Eugubin. affirmarent daemones esse corporeos, cum res iam extra controuersiam posita videretur. Neque enim constat, neque necesse est, dari omnes gradus infimos rerum possibiles. Quare licet non implicaret dari formam intellectualem informantem corpus non sentiens, quod e minimè vteretur ad hauriendas species, sed ad motum & alios quosdam effectus: non tamen sequitur tale esse de facto: quia non omnes viuientium gradus specificè aut generici, qui dari possunt, debent esse reipsa: & perfectio Vniuersi non est quanta esse potuit, sed quantum Deus voluit.

Addo ex D. Thom. q. 50. art. 1. in corpore intelligendi principium non posse esse formam corporis. Ac per se quidem parum aut nihil probabile est, parum principium intelligendi posse vniuersi corpori, quo tamen ad intelligendum nullatenus iuuetur, ita ut saltem mediata seruiant illi organa, quatenus hauriat per sensus species ad intelligendum necessarias, aut ab illis detegatur ad intelligendum. Cum enim vniuersi compositi vniuersi per se, appareat potissimum ex communitate operationis ad quam pars vtriusque aliquo modo iuuet: sicut non vniuersi in consortio operationis: ita parum probabile videtur venire in consortio vniuersi naturae per se. Deinde spiritus qui concipitur ita perfectus, ut nullo modo egeat corpore ad exercitium suarum operationum intellectiuarum, debet consequenter concipi habere vim totalem, & adaequatam se & alia mouendi. Alioquin deficeret in ministro, qui excellit in summo. Et natura non sibi satis constaret in opere suo. Non enim disiungi possunt haec perfectiones: cognitio, appetitio, & aliqua ipsius ad exequendum proportio naturae potentia. Quod si ita est, non est vlla in tali spiritu ad corpus tanquam ad comparatam habitudo, siquidem non debet, aut etiam potest, per illud perfici aut compleri.

SECTIO III.

Cuiusmodi natura sint Angeli: finita an infinita: simplicis an compositae

Respondeo Angelos esse naturam finitam, & reagentem simplicis & indiuisibilis. Prima responsi pars, quod scilicet Angeli sint naturam finitam probatur ex Psal. 8. v. 4. ubi dicitur homo paulò minor angelis esse factus: deque angelis & homine naturaliter spectatis sermo est, adeoque de ipso Christo secundum naturam consideretur, ut docet Apostolus Hebr. 1. v. 7. 8. & 9. Atqui non paulò, sed infinitè minor Angelis foret, si essent Angeli naturam infinitam, vel simpliciter, vel in suo genere. Talis quoque infinitatis nullum iudicium naturale apparet, neque in scientia, & que in voluntate neque in potentia loco motiua & executiua Angelorum. Duratio verò nihil est aliud, quam permanentia in esse, quae quoad id quod actus est, finita est. Praeterea autem, vel futura, temporè infinito respondere potest. Sed non arguit perfectionem infinitam rei durantis infinitè beneficio alterius. Anima enim nostra durabit in aeternum, ut Angeli, cuius tamen finitudo & limitatio virtutis ac perfectionis nota est nobis experientia. Praeterea ac reuocantur attributa Angelorum, & quae ad ea reuocantur, aliam naturam nota non sunt. Quod si omnia attributa ipsis connaturalia finita sunt: signum est naturam quoque ipsam finitam esse. Nec obest quod angeli praecellant infinitis creaturis materialibus, quae perfectiores & perfectiores in infinitum creati possunt. Nam homines praecellunt quoque infinitis speciebus bestiarum animalium. Sed ille excessus geometricum tantum est, non arithmeticus, id est, non per continentiam formalem aut eminentialem illarum omnium perfectionum, ut numerus quaternarius quaternarium, & ternarium, & binarium continet: sed per excellentiam simplicem vniuersi gradus perfectionis, ad quem nulla aliarum inferiorum attingit: ad eum modum quo circulus dicitur à Geometris superare perfectione figuras omnes rectilineas in infinitum multiplicabile.

Secunda pars, quod scilicet angeli sint naturae simplicis, & indiuisibilis, probatur primò ex Dionysio de coelesti Hierarch. cap. 1. ubi affirmat Angelos esse simplices, in diuino supremo gradu simplicitatis. Quod de Angelis quoad naturam saltem, verum esse debet. Loquimur autè hinc de natura angelica, non de supposito, quod praeter naturam, habet usum aut modum substantiae, quem multi putant distingui à parte rei à natura, & cum illa componere suppositum. Non loquimur etiam de composito accidentali ex natura & accidentibus spiritualibus, intellectuone, volitione & similibus.

Non constat dari omnes gradus infimos possibiles.

20.

D. Thom. Parum intelligendi principium non potest esse forma corporis.

21.

Angeli sunt naturae simplicis.